

RI K'ISB'AL TAQ K'UX

Keb' oxib' tzij puwi' ri K'isb'al taq K'u'x

We wuj ri' xtz'ib'axik chuwach chi apanoq aretaq chi' xk'is tzij puwi' ri Jerusalem, pa ri junab' 587 arechi' maja' ka'laxik ri Kristo (2 Reyes 23,31- 25,31; Jr 39).

Ri Biblia Hebrea kukoq we wuj ri' pa ri jetaq "Tz'ib'atalik". Ri Biblia Griega kub'ij che are ri Jeremias xtz'ib'an we jun wuj ri'.

K'o job' K'isb'al taq k'u'x. Ri nabe', ri ukab' e ri ukaj K'ib'al K'u'x, k'isb'al taq taq k'u'x aretaq chi' k'o kamikal. Ri urox K'isb'al K'u'x, jun K'isb'al K'u'x xaq rech rech jun winaq. Ri uro' K'isb'al K'u'x, kech ek'i winaq.

RI K'ISB'AL TAQ K'UX

Nab'e k'isb'al k'u'x

¹Malaya! Utukel t'uyul kanoq
 ri Tinimit che kekichiw ri usiwan tinimit!
 Ri are' xkanaj kanoq jeri' jacha jun malka'n ixoq
 ri are' che nimalaj ub'antajik chkixo'l ri jetaq amaq'.
 Ri are' che jun winaq nim ub'antajik chkixo'l ri jetaq tinimit,
 kamik ri' xokisaxik pa k'axalaj chak.

²Chaq'ab' koq'ik,
 e ri uwa'l uwach kq'ejeje cho taq ri upalaj.
 ;Man k'o ta jun chkech ri ukab' taq achijab' ek'o ruk'
 kukub'isaj uk'u'x!
 ;Konojel ri erachi'l xkiya kanoq,
 kamik ri', ek'ulel chik chrech!

³Ri Juda xk'am ub'i pa jun k'axlan ulew, k'ax ub'anom
 e jun k'axalaj patanajik k'eqom chrij.
 Jeqel chkixo'l ekaxlan taq amaq'
 man k'o ta utzil kuriqo.
 Konojel ri e'oqatanel rech, kekiriqa'
 pa nik'aj taq k'olb'al che man k'o ta chi ku'to'o wi rib'.

⁴Oq'ej k'olik ri taq ub'e ri Si'on,
 man k'o ta chi jun kpe pa taq ri unimaq'ij!
 Ronojel ri jetaq rokb'al ri tinimit tz'inalik xekanaj kanoq,
 ri echuchqajaw tajin ke'oqik,
 ri eq'apoj taq alitomab' man k'o ta chi keye'm.
 ;Ri are' k'o pa k'achajijchi'!

⁵Ri e'uk'ulel kkib'an k'ax chrech are'
 ri e'uk'ulel pa utzil ek'o wi,
 ri Yahweh xuk'ajisaj uwach ri are'
 rumal ri k'i taq umak xub'ano
 ri e'ak'alab' xek'am ub'i pa jun kaxlan tinimit
 xenab'isax ub'i chkiwach ri winaq eb'anal k'ax.

⁶Ri umi'al ri Si'on xel ub'ik ronojel ri uje'lal.
 Ri e'uwinaq che nim kib'antajik ejeri' jacha ri masat
 che man kkiriq ta ri kiq'ayes;
 man k'o ta kichuq'ab' tajin keb'in chkiwach ri kekiyu'j ub'ik.

⁷Ri Jerusalem kuna'tisaj ri q'ij aretaq chi' sib'alaj meb'a' e xaq kab'inkatik,
 kuna'tisaj ri ojer taq uq'inomal k'olik
 aretaq chi' ri uwinaq keqaj chuxe' ri taq uch'ayb'al ri uk'ulel
 k'atek'uri' man k'o ta jun kpe che uto'ik ri are'.

Ri e'uk'ulel xetze'n chrij rumal che k'isinaq tzij puwi'

- ⁸Ri Jerusalem sib'alaj xmakunik,
rumal k'uwa' weri' ri are' sib'alaj xutz'ilob'isaj rib'.
Konojel ri jachintaq nim xkil wi ri are' kketzelaj chi uwach xkilo ch'analik k'olik.
Ri are' koq'ik e kusutij rib' kuch'uq ri upalaj.
- ⁹Ri utz'ilal kunak' rib' cho ri ratz'yaq,
ri are' man xuchomaj ta wa' we uk'isb'alil ri'. ;Naj ri xusik'a wi rib'!
Man k'o ta jun kutoq'ob'isaj uwach.
«Chawilampe' Yahweh ri k'ax nuriqom are ch'akaninaq ri nuk'ulel».
- ¹⁰Ri uk'ulel xukoj uq'ab' puwi' ronojel ri uq'inomal;
ri are' xerilo ri man kekojon taj xe'ok ub'i pa ri tyoxlaj uk'olb'al,
ri e'are' che man ya'tal ta chkech ke'ok pa ri mulin ib' awech at.
- ¹¹Konojel ri siwan utinimit ke'oq'ik che utzukuxik ri kaxlanwa;
kkijal ri utzalaj taq ab'aj k'o kuk'
pa uk'exwach kaxlanwa arech man kekam taj.
«Chawilampe' Yahweh e chaka'yej ri nimalaj k'ax xinopan wi.
- ¹²Iwonojel ri ix che kixq'ax pa ri b'e chiwilampe' e chika'yej weri'
we k'o jun q'oxom che jeri' jacha we q'oxom che tajin kub'an k'ax chwech ri in,
we q'oxom ri' che xas ruk' weri' xub'an k'ax ri Yahweh chwech
pa ri jun q'ij rech ri uq'aq'al royowal.
- ¹³Xutaq uloq jun q'aq' chi ajsik uloq, xunimej pa ri jetaq nub'aq.
Xukoj jun k'am pawaqan, xinuq'olij ri are'
xuk'is tzij panuwi' ronojel jun q'ij k'ax ink'olik.
- ¹⁴Xuka'yej ri wetzalal xinuchap ruk' ri jetaq uq'ab'
ri uyutb'al xk'o'ji' cho nuqul xjik'itaj ri nuchuq'ab'.
Ri Ajawxel xinuya kan pa kiq'ab' ri e'are' e man kinkowin taj kinto' wib'.
- ¹⁵Ri Ajawxel, xe'ukyaq ub'i konojel ri achijab' erech ch'o'j pa taq ri nutinimit in.
Xsik'in chech jun mulin ib' rumal wech in arech kuchup kiwach ri alab'om.
Ri Ajawxel xuxaq'alb'ej pa ri ab'aj yitz'b'al uva
ri q'apoj ali umi'al ri Juda.
- ¹⁶Rumal weri', ri in tajin kinoq'ik ri nuwoq'och kk'is pa uwa'l nuwach
rumal rech che naj k'o wi chwech ri jun che kukub'isaj nuk'u'x
ri are' che kkowinik kuya' ri nuk'aslemal.
Ri e'alab'om taq wal ub'anom keb' kik'u'x
rumal rech che ri ek'ulel tajin kech'akanik».
- ¹⁷Ri Si'on kulik' ri uq'ab' ;man k'o ta jun kub'isaj uk'u'x!
Ri Yahweh xtaqan uloq arech kk'ule'laxik ri Jakob'
ri winaq eb'anal k'ax chrech, xas pa ronojel k'olb'al ek'o wi.
Ri Jerusalem xokik jun tz'il jas uwach chkixo'l ri e'are'.
- ¹⁸«Suk', xas suk' wi ri Yahweh,
rumal rech che ri in man xinniman ta chuwach ri utaqanik.
Chitatab'ej b'a' iwonojel ix siwant taq tinimit,
e chiwila' b'a' ub'i ri q'oxom chwech.

Ri eq'apoj taq alitomab' e ri alab'om xek'am ub'i pa jun kaxlan tinimit.

¹⁹Xe'insik'ij ri ukab' taq achijab' ek'o wuk' ri e'are' xaq chub'anik xkib'an chwech.
Ri echuchqajawib' e enim taq winaq xekam pa ri tinimit,
aretaq chi' tajin kkitzujuk jun kiwa arech man kekam taj ri e'are'.

²⁰Chawila' b'a', Yahweh, nimalaj k'ax in k'olik!
;Tajin kb'irb'itik ri nupam; ri wanima' kub'alq'atij rib' cho nuk'u'x.
;Xane man innimaninaq taj!
Setexoq ub'i ri ch'ich' rech ch'o'j rumal che ke'uk'is ub'i ri ewal
We k'o chupam ri qatinimit, xas kamikal ri'.

²¹Chatatab'ej b'a' ri woq'ej man k'o ta jun kukub'a' nuk'u'x!
Konojel ri enuk'ulel keta'm ri xink'ulmaj
kekik'otik rumal ri jastaq xab'ano.
;Chapetisaj b'a' ri jun Q'ij che xaya ub'ixik,
arech ri e'are' jeri' kek'oji'k jacha in ri'!

²²Chopan b'a' chawach ronojel ri ketzelal e chab'ana b'a' jeri' chkech
jacha xab'an chwech in rumal ronojel ri numak!
Xane sib'alaj nim ri woq'ej e ri wanima' tajin kq'i'tajik».

Ri Ukab' K'isb'al k'u'x

²¹Malaya! Ri Ajawxel pa ri uq'aq'al royowal xuq'equ'marisaj
uwach ri jun umi'al ri Si'on!
;Pa ri kaj xuk'yaq uloq xas cho ri uwachulew ri uq'ijil ri Isra'el!
;man xna'taj ta chrech ri toq'ab'al raqan pa ri uq'ijil ri uq'aq'al royowal!

²Ri Ajawxel xuk'is tzij puwi' rojonel ri jetaq rachoch ri Jakob'
man k'o ta jun xutoq'ob'isaj uwach;
pa ri uq'aq'al royowal xuchup uwach ri ko taq uk'olb'al ri umi'al ri Juda;
xuqasaj pa ri ulew, xukyaqsagarisaj uwach ri ajawib'al
e ri e'uwinaq che nim kib'antajik.

³Pa ri nimalaj uq'aq'al royowal xuq'ip ronojel ri uchuq'ab' ri Isra'el
xresaj ri rikyaq'ab' uq'ab' che kito'ik chuwach ri uk'ulel;
xut'iq pa ri Jakob' jun q'aq' che knikowik
che ku'b'ujej ub'ik ronojel ri k'o chunaqaj.

⁴Xusuk'umaj ri uch'ab' jeri' jacha kub'an jun k'ulel,
xusukumaj ri rikyaq'ab' uq'ab', xresaj ri kijolom jacha kub'an jun k'ulel
konojel ri winaq je'lik keril ri woq'ochaj;
pa ri tz'um rachoch ri umi'al ri Si'on xuq'ejeje uloq ri k'axalaj royowal jacha jun q'aq'.

⁵Ri Ajawxel xub'ano jacha jun k'ulel;
xuk'is tzij puwi' ri Isra'el, xuchup uwach ronojel ri nim taq ja
xuk'is tzij puwi' ri kowlaj taq uk'olb'al k'olik
e xumulij chriy ri umi'al ri Juda ri k'isb'al k'u'x e ri k'isb'al k'u'x.

⁶Xukoj uchuq'ab' chrech,

- jeri' jacha ukojik chuq'ab' chrech ri utapya jun tikonb'al ulew,
 xuchup uwach ri uk'olb'al jawi' kmulix wi ib'.
 Ri Yahweh xub'ano arech man kna'tisax ta chik pa ri Si'on
 ri jetaq nimaq'ij e ri taq Sab'ado;
 xe'usetej ub'ik rumal ri k'axalaj royowal ri ajawinel e ri chuchqajaw.
- ⁷Ri Ajawxel xuxutuj ri ab'aj rech tab'al toq'ob',
 itzel chuwach ri tyoxlaj uk'olb'al;
 xuya kan pa kiq'ab' ri ek'ulel ri jetaq tapya rech ri nim taq ja;
 pa ri Rachoch ri Yahweh sib'alaj xtatajik raqoj chi'aj jeri' jacha pa nimaq'ij.
- ⁸Ri Yahweh xuchomaj uk'isik tzij puwi' ri utapya ri umi'al ri Si'on.
 Xuk'yaq ri kolob' puwi', man xuq'il ta ri uq'ab' che usachik uwach ronojel.
 Xukoj pa k'isb'al k'u'x ri xan k'o chuwach ri tapya,
 xoquje' ri tapya junam xewilil ub'ik.
- ⁹Ri rokb'al ri tinimit che ek'o pulew xejob'jik ub'ik,
 ri are' xuq'ip ub'i ri lawib'al taq rech;
 ri rajawinel e ri winaq che nim kib'antajik ek'o
 chkixo'l ri winaq che man k'o ta kikojonik!
 ;Man k'o ta chi q'atb'altzij! Xoquje' ri eq'axel utzij ri Dyos
 man k'o ta chi jun jas uwach rech ri Yahweh kq'alajanik chkiwach.
- ¹⁰Et'uyt'uj pulew, kitz'apim kichi', ri enima'q winaq chik che eral ri umi'al ri Si'on;
 xkikoj ri poqlaj cho ri kijolom, koxtar ri katz'yaq xkikojo.
 Ri eq'apoj alitomab' pa ri Jerusalem, kkimejb'a' kib' chuwachulew.
- ¹¹Kkos ri nuwoq'och chrech ri oq'ej, kq'aq'anik ri nupam,
 ri nuseseb' kja'r pulew rumal ri uq'oxom ri umi'al ri nusiwantinimit,
 k'atek'uri' tajin kekam ri ak'alab' e ri'intaq loch'
 pa ri jetaq k'ayb'al k'o pa ri tinimit.
- ¹²Ri e'are' kkib'ij chkech ri kinan «¿Jawi' k'o wi kaxlanwa?».
 K'atek'uri' keqajik, kesoktajik pa taq ri k'ayb'al pa ri Tinimit,
 e k'atek'uri' kel ri kuxlab'al cho ri uwo'uk'u'x ri kinan.
- ¹³¿Jachin ruk' katinjunamatisaj?
 ¿Jachin chatujala ub'ik at umi'al ri Jerusalem?
 ¿Jachin kkowin ri' chakolik e chukukub'isaxik ak'u'x,
 q'apoj ali, che at umi'al ri Si'on?
 Ri aq'oxom nim jeri' jacha ri polow;
 ¿jachin kkowin ri' chakunaxik?
- ¹⁴Ri e'aq'axel utzij Dyos k'o xq'alajinik chkiwach chawij at,
 man k'o ta upatan e man tzij taj ri xkilo.
 Man xkiya ta ub'ixik ri amak arech kk'extajik ri petinaq chawach.
 Xkiya' ub'ixik tzij chawech che man tzij taj e xkitok' upaqul.
- ¹⁵Kkipaq'apa' kiq'ab' chawij konojel ri jachintaq keq'ax chila' pa ri b'e
 kexulq'ab'anik e kkisutsa' ri kijolom puwi' ri umi'al ri Jerusalem.
 «¿La are la' ri jun tinimit che Je'lik Tinimit kb'ix chrech
 che are ukik'otemal ronojel ri uwachulew?».
- ¹⁶Kkijaq ri kichi' che ak'ule'laxik konojel ri e'ak'ulel;

kexulq'ab'anik e kkiquch'uch'ej ri kiware, kkib'ij: «¡Ri uj xqab'iq ub'i ri are!
 ¡Are wa' ri jun q'ij che xqeye'j uj.
 Xopan we q'ij chqawach ri', tajin kqilo ri uj!».

- ¹⁷Ri Yahweh xub'ano ri xuchomaj, xub'an ri utzij ujikib'am ub'ixik
 ri tzij che xuya ub'ixik ojer tzij kanoq; man xpax ta uk'u'x che uk'isik tzij.
 Xuki'kotisaj ranima' ri ak'ulel pawí' at, xuya kichuq'ab' ri e'ak'ulel.
- ¹⁸¡Chak'isa' b'a' ak'u'x chuwach ri Ajawxel, ri at che at utapya ri umi'al ri Si'on,
 chq'eje' b'a' ri uwa'l taq awach jeri' jacha jun nimaja'
 chi paq'ij e chi chaq'ab'; matuxlan b'a' chrech ri awoq'ej
 man uxlan b'a' ri uq'eq'al awoq'och chech ri oq'ej!
- ¹⁹¡Chattak'al b'a'! Chaq'ab' charaqej b'a' achi'
 aretaq chi' kmajtajik ri laq'ab'enik;
 ri awanima' chatixej b'a' jacha ri ja' chuwach ri Yahweh,
 chayaka' aq'ab' chuwach ri are' rumal ri kik'aslemal ri inlaj taq ak'alab'
 che kekam rumal ri numik pa ronojel ri uxol' taq b'e!
- ²⁰«Chawilampe' Yahweh e chatchoman puwi' weri':
 ¿Jachin xab'an jeri' chrech jacha weri'?
 ¿La rajawaxik che ri ixoqib' kkitij ub'i ri inlaj taq kiloch',
 ri inlaj taq loch' che ketu'n na?
 ¿La rajawaxik che kq'at kiqu' pa ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh
 ri echuchqajawib' e ri eq'axel utzij ri Dyos?»
- ²¹Eponol kan pulew pa taq b'e chi ak'alab' e chi eri'jab' winaq,
 ri eq'apoj taq alitomab' e ri alab'om xeqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j;
 xaq'at kiqu' pa ri uq'ij ri uq'aq'al awoyowal,
 xe'akamisaj ri e'are' e man xatoq'ob'isaj ta kiwach.
- ²²Xatsik'inik jeri' jacha pa jun nimaq'ij k'o ri k'ax pa ronojel taq b'e;
 pa ri uq'ij ri uq'aq'al royowal ri Yahweh,
 man k'o ta jun xk'asi' kanoq on che xkowin ta ne' xanimaj ub'ik.
 Ri jachitaq xe'ink'iysaj in e xe'intzuqu are ri nuk'ulel xkamisan kech e'are'».

Urox K'isb'alk'u'x

- ³¹In ri in winaq che nuna'om ri meb'a'il,
 chuxe' ri rasi'ar ri uq'aq'al royowal ri Ajawxel.
- ²Are are' xuk'am nub'e e xinutaqo arech kinb'inik
 pa ri q'equ'mal e man k'o ta ri saqil.
- ³Xuwi panuwi' in, kuko'j jumul e jumul chik
 ri uq'ab' ronojel jun q'ij.
- ⁴Xuporoj ri nuti'ojal e ri nutz'umal,
 xuq'ip ri nub'aq.
- ⁵Xuyak jun tapyá rech nuk'ule'laxik,
 xusutij wij ruk' ri k'ax e ri q'oxom.
- ⁶Pa junalik xinujeqeb'a' pa q'equ'mal,

jacha kib'anom ri kaminaqib'.

- ⁷Xinutz'apij pa ri tapya e man kuya taj kinel ub'ik;
inutz'apim e al taq ch'ich' xukoj chwech.
- ⁸Kne'b'a' kinraqaqej nuchi' e are kwaj kinto'ik,
ri are' kutz'apij nuchi'.
- ⁹Xutz'apij ri nub'e' ruk' nimalaj taq ab'aj,
xusach ri nub'e chnuwach.
- ¹⁰Ri are' jacha jun oso xub'ano arech kinuk'ak'alej,
jacha jun koj che uk'u'm uloq rib'.
- ¹¹Xub'an k'ax chrech ri nub'e e xuchup nuwach,
k'ax ri nuka'yb'al xub'an kan chwech.
- ¹²Xusuk'umaj ri uch'ab' e xusuk' uloq panuwi' ri in
in ri uk'yaqom uloq wij ruk' ri uch'ab'.
- ¹³Xuk'yaq uloq cho ri nukinaq' ri taq uch'ab',
che xresaj uloq pa ri jun tz'um uk'olb'al ub'anom.
- ¹⁴Ri in kkitze'j nuwach konojel ri enuwinaq,
ronojel jun q'ij kinkitzijoj.
- ¹⁵Xinunojisaj chrech k'achaqijchi',
xinuq'ab'arisaj ruk' ajenjo (k'a q'ayes).
- ¹⁶Xuq'ip ri nuware ruk' alaj taq ab'aj,
xinub'alkatij pa ri chaj.
- ¹⁷Ri wuxlab'al man nim utzil taj k'olik,
e man kuna'tisaj ta chi ri ki'kotemal.
- ¹⁸Xinb'ij: Xk'is ri nuk'aslemal,
xoquje' ri kub'al nuk'u'x chrij ri Yahweh.
- ¹⁹Chna'taj b'a' chawech ri numeb'a'il e ri k'ax in k'olik,
jweri' k'alaj q'ayes e k'a upanuchi'!
- ²⁰Ri wuxlab'al kuna'taj weri',
e kub'an keb' nuk'u'x.
- ²¹Are wa' kna'taj pa ri wanima'
e rumal wa' k'o na ri weyeb'al.
- ²²Ri loq'oq'eb'al uk'u'x ri Yahweh man k'isinaq taj,
xoquje' ri utoq'ob' man xq'i'taj taj chqech;
- ²³chjunal aq'ab' kuk'ak'arisaj uwach,
jri saqalaj utzij man kuk'ex ta wi!
- ²⁴«jAre wechb'al ri Yahweh! kcha ri wuxlab'al,
rumal k'uwa' weri' ri in kineye'n chrech are'».
- ²⁵Utz ri Yahweh kuk' ri jachintaq kech'aw ruk' are'
utz ruk' ri jun uxlab'al che kutzukuj ri Are'.
- ²⁶Utz che jun kutz'apij uchi' aretaq chi'
reye'm ri ukolotajem ri Yahweh.
- ²⁷Utz chrech ri winaq che kuk'am uq'ab'
ri k'ax pa ri uk'aslemal chi pa ri ukojo'lil uloq.
- ²⁸jCht'uyuloq utukel e chutz'apij uchi'

- aretaq chi' ri Ajawxel kuya weri' chrij;
²⁹chukojo' b'a' ri uchi' pa ri poqlaj
wene' kk'oji' ri reye'b'al!
³⁰Chuya' b'a' ri upalaj chuwach ri jun che tajin kuch'ay ri are'
chnoj b'a' chrech ri yoq'oj!
³¹Rumal rech che ri Ajawxel
man pa junalik taj ke'uk'yaq ub'i ri winaq:
³²we kuya ri k'ax, aninaq kpax uk'u'x
rumal che nim ri loq'oq'eb'al uk'u'x.
³³Ri are' man ruk' ta ranima' ke'uwon b'a' kanoq
e kub'an k'ax chkech ri e'ralk'uwa'l ri winaq.
³⁴Aretaq chi' kexaq'alb'exik rumal ri aqanaj konojel ri winaq
rech jun amaq' che xek'am ub'i pa jun kaxlan tinimit,
³⁵aretaq chi' kjech'b'exik ri taqal chrij jun winaq
chuwach ri Nim Ub'antajik,
³⁶aretaq chi' pa ri q'atojtzij kb'an k'ax puwi' jun winaq
kjech'b'axik ri suk'il chrij ¿la man kril ta k'uwa' weri' ri Ajawxel?
³⁷¿Jachin ri xch'awik e xas xb'antaj rumal ri jastaq?
¿La man are ta ri Ajawxel ktaqan puwi' weri'?
³⁸¿La man puchi' ta ri Nim Ub'antajik
kel uloq ri jetaq itzel e ri utzil?
³⁹¿Jas k'uri' ri kuch'a'ej ri winaq? ¿Qas winaq b'a' chub'ana',
qas chk'oji' b'a' uchuq'ab' chuwach ri umak!
⁴⁰Chqanik'oj rij ri qab'e, chqachomaj rij
e chujtzalej b'a' chuwach ri Yahweh.
⁴¹Chqayaka' b'a' ri qanima' e ri qaq'ab'
ruk' ri Dyos che k'o chikaj.
⁴²Ri uj xujmakunik; ri uj man xujniman taj:
¿e ri at man asachon ta ri qamak!
⁴³Ri at xyakataj ri awoyowal chqij e xujawoqataj,
xujakamisaj, man xatoq'ob'isaj ta qawach.
⁴⁴Xanim awib' pa jun sutz'
arech man kq'ax ta ri qach'awem chawach,
⁴⁵Xab'an mes chqech,
xujatz'i'laj chkixo'l ri jetaq tinimit.
⁴⁶Xkijaq ri kichi' che qak'ule'laxik,
konojel ri eqak'ulel.
⁴⁷Are qechb'al ri xib'rikil e ri jul,
ri k'ax e ri uk'isik tzij paqawi'.
⁴⁸Ri nuwoq'och kk'is pa ri oq'ej, kb'elelik jacha jun nimaja'
rumal rech ri k'ax xuriq ri ral ri nutinimit.
⁴⁹Ri nuwoq'och koq'ik, man ktani' ta ri uwa'l nuwach,
man k'o ta uxlanem chrech ri oq'ej,
⁵⁰qas k'ate' na krilo e kka'y uloq
ri Yahweh chikaj.

- ⁵¹Kq'oxow ri nuwoq'och,
aretaq chi' ke'inwil konojel ri eral ri Nutinimit.
- ⁵²Xinkoqataj e xinkichapo jacha uchapik jun chikop ajuwokaj,
ri winaq che kketzelaj nuwach.
- ⁵³Pa jun jul xkik'yaq ub'i ri nuk'aslemal,
e xkik'yaq ub'i ab'aj panuwi'.
- ⁵⁴Ri ja' xopan panuwi', xuch'uq ri nujolom;
ri in xinb'ij: «¡Ri in xinchachi'!».
- ⁵⁵Ri in xinsik'ij ri Ab'i', Yahweh,
chi pa ri nimalaj upam ri jun jul uloq.
- ⁵⁶Ri at xatatab'ej che kinraqaqej nuchi': matz'apij
ri axikin che utayik ri nuch'awem awuk', che tajin kinta chawech kinato'o.
- ⁵⁷Ri at xatqet uloq naqaj chwech, pa ri jun q'ij che xatinsik'ij in.
Ri at xab'ij chwech: «¡Maxe'j b'a' awib'!».
- ⁵⁸Ri at Ajawxel, xato' ri wuxlab'al,
ri at xaloq' ri nuk'aslemal.
- ⁵⁹Ri at Yahweh, xawil ri itzel xb'an chwech.
¡Chab'ana b'a' at ri q'atb'altzij panuwi'!
- ⁶⁰Ri at xawilo ri utojik uk'axel xkib'an panuwi',
xawil ronojel k'amb'al xkichomaj ub'anik panuwi' in.
- ⁶¹Yahweh, ri at xato ri yoq'oj kkib'ano,
xato ronojel ri k'amb'al xkichomaj kb'an panuwi' in.
- ⁶²Ri kitzij e ri kichomanik ri enuk'ulel
k'o panuwi' ronojel q'ij.
- ⁶³We et'uyulik on etak'alik, che'awila' b'a':
in ri kinkitzijoj.
- ⁶⁴Che'atojo' b'a' ri e'are', Yahweh,
jeri' jacha ri uchak kiq'ab' xkib'ano.
- ⁶⁵Ab'aj chab'ana' chrech ri kanima',
chaya' b'a' ri kyaqsaq pakiwi'.
- ⁶⁶¡Che'awoq'ataj b'a' ruk' uq'aq'al awoyowal,
chasacha' b'a' kiwach chuxe' taq ri kaj!

Ri Ukaj K'isb'alk'u'x

- ⁴¹¡Malaya! ¡Xel ub'i ri uje'lal ri q'an pwaq,
kamik ri' tz'ilib'inaq chik ri utzalaj q'an pwaq!
Jub'uninaq ri tyoxlaj taq ab'aj pa ronojel taq b'e.
- ²Ri e'uk'ojol ri Si'on, ri nim kib'antajik
che ke'ajawaxik jacha utzalaj q'an pwaq,
¡Malaya! Kamik ri' ri e'are' ejeri' jacha xoq'o'l taq b'o'j,
¡che uchakum uq'ab' jun ajb'anal b'o'j!
- ³Xoquje' ne', ri eyo'k kkik'ut uloq ri kitu' e kkitu'b'isaj ri e'alaj taq kal;
ri umi'al ri nutinimit xujal ajb'anal k'ax

- jacha ri nima'q taq avestruz ek'o pa ri tz'inalik ulew.
- ⁴Rumal che kchaqij uchi' ri inlaj lo'ch kunak' rib' ri raq' pa ri uja'aj;
ri ak'alab' kkita kaxlanwa; man k'o ta jun kujach chkiwach.
- ⁵Ri winaq che kib'anom utzalaj taq wa'im kekam pa taq b'e;
ri jachintaq xek'iy pa kyatuntuj taq atz'yaq kekanaj kan pa ri mes.
- ⁶Ri retzelal ri umi'al ri nutinimit are nim chi na chuwach ri umak ri Sodoma
che aninaq xchup uwach e man xub'an ta rajawaxik uchuq'ab' winaq.
- ⁷Ri alab'om are sib'alaj eje'lik na chuwach ri saqtew,
are saq chi na chuwach ri leche;
are kyaq chi na ri kib'aqil chuwach ri kyaq ab'aj,
ri kipalaj safir ab'aj kka'yik.
- ⁸Kamik ri', ri kiwach are q'eq' chi na chuwach ri ab'a'q,
man kch'ob'taj ta chi kiwach pa taq b'e.
Ri kitz'umal nak'al cho taq ri kib'aq, chaqi'jirinaq jacha ri tz'alam.
- ⁹Are utz kech ri' ri xeqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j
chkiwach ri jachintaq xekam chrech ri numik,
che sib'alaj eb'aq xekam ub'ik,
rumal rech che man k'o ta chi uwach ri ulew kuya'o.
- ¹⁰Xas are ri kiq'ab' ri ixoqib' xe'tzakow ri inlaj taq kal:
are wa' ri kiwa xkib'an chrech aretaq chi' xpe ri k'ax chrij ri umi'al ri nutinimit.
- ¹¹Ri Yahweh xuk'is ri royowal chkij xuq'ejej uloq ri uq'aq'al royowal
xut'iq jun q'aq' pa ri Si'on che xuporoj ub'ik xas pa ri utikb'alil uloq.
- ¹²Man xkichomaj ta ri e'ajawinelab' rech ri uwachulew
e konojel ri esiwanaq taq tinimit ek'o chuwachulew
che ri winaq e'ajb'anal k'ax e ri k'ulel,
ke'ok na k'uri' pa taq ri rokb'al ri Jerusalem.
- ¹³Rumal ri kimak ri eq'axel utzij ri Dyos,
rumal ri ketzalal ri echuchqajawib',
che panik'aj ri tinimit xkiq'ejej ri kikik'el ri esuk' winaq!
- ¹⁴Xeb'in pa taq ri b'e jeri' jacha emoyib', etz'ajtajinaq pa ri kik'el;
rumal k'uri' man k'o ta jun xkowinik kuchap ukoq ri katz'yaq.
- ¹⁵«¡Chixeloq! ¡Jun che man ch'ajch'oj taj!». Kecha che uraqik kichi' chkiwach,
«¡Chixeloq! ¡Chixeloq! ¡Michap ukoq!».
We xa e'animajinaq uloq, kecha chkixo'l ri jetaq amaq'
¡Waral ri' man kekanaj ta kan wa'!
- ¹⁶Are ri uwachb'al ri Yahweh, xujub'uj ub'i kiwach e'are',
man keril ta chi jumul ri'.
Man k'o ta xkina' kib' chkiwach ri echuchqajawib',
man nim taj xe'kil wi ri enim taq winaq chik.
- ¹⁷K'atek'uri', ri qawoq'och xkosik

rumal rech che reye'm na che wene' kto' qawach: ;Ma k'o ta k'ut!
 Qas pa taq ri qakeq'te' kujka'y uloq
 chrech jun tinimit che man kkowin taj kujukolo.

- ¹⁸Kilaq'ab'em ri uxo'l qab'inb'al
 arech man kujb'in ta pa taq ri k'ayib'al.
 Ri uk'isik ri qawach, naqaj chi ukoq k'o wi, xtz'aqat ri taq qaq'ij,
 ;Je' nak'ut, petinaq chi uloq ri uk'isik qawach!
- ¹⁹Ri tajin kujkoqataj sib'alaj kexak'inik
 are sib'alaj kexak'in chi na chkiwach ri xik ek'o pa kaj;
 kkisutij qij pa taq ri juyub'
 xkikoq taq k'amb'al chqech pa ri tz'inalik ulew.
- ²⁰Ri ruxlab'al qak'aslemal, are' ri uji'onsam ri Yahweh,
 xtzaq ub'i pa taq ri jul che xas are are' xb'anowik,
 ri jun che uj kqab'ij puwi': «Chuxe' ri umuj
 kujeqi' wi ri uj chkixo'l ri jetaq amaq'».
- ²¹;Chatki'kotoq, chawa'lisaj ri achuq'ab', ri at che at umi'al ri Edom
 ri at che atjeqel pa ri ramaq' ri Us!
 Xoquje' chawech at kq'axex na ri' ri pajb'al amaja':
 katq'ab'ar na ri' e kach'anab'a' na awib' ri'!
- ²²;Xtojtajik ri amak at, at umi'al ri Si'on.
 ri are' man katuk'am ta chi ub'i jumul pa jun chik kaxlan tinimit!
 K'atek'uri' ri at, at umi'al ri Edom, kuk'ajisaj na awach ri' rumal ri amak,
 kuk'ut na uloq ri' ri jetaq amak!

Ri Uro' K'isb'alk'u'x

- ⁵¹;Chana'tisaj b'a' Yahweh ri jastaq xqak'ulmaj,
 chawila' b'a', chatka'y b'a' chrech ri k'ixb'al xqariqo!
- ²Ri qechb'al xq'ax pa kiq'ab' ekaxlan taq winaq,
 ri qachoch xq'ax pa kiq'ab' winaq che man qeta'm ta kiwach.
- ³Ri uj, uj minorib', man ek'o ta chi qatat;
 ri eqanan emalka'n taq ixoqib' xekanaj kanoq.
- ⁴Ruk' pwaq kqaloq' ri joron k'atek'uri' kuya'o kqaqumuj,
 ri qasi' xoquje' kqaloq'o.
- ⁵Ri ch'ich' q'eb'a'm chrij qaql, uj oqatatalik;
 ri uj xujq'i'tajik, man k'o ta chi qachuq'ab' e man k'o ta quxlanem.
- ⁶Kqalik' apan ri qaq'ab' chrech ri Egipto,
 e chrech ri Asiri'a arech k'o jub'iq' qawa.
- ⁷Ri eqatat xemakunik e ri e'are' man ek'o ta chik,
 k'atek'uri' ri uj tajin kqatoj ri ketzelal e'are'.
- ⁸Ri e'are enik'aj taq ajpataninel ek'o paqawi'

man k'o ta jun kujuto' pa kiq'ab'.

⁹Ruk' sib'alaj k'ax kqariq pa qak'aslemal, k'atek'uri' loq' kqariq qawa
uj ko ne' chuwach ri jetaq k'ax k'o pa ri tz'inalik ulew.

¹⁰Ri qatz'umal sib'alaj q'aq', jacha uq'aq'al jun tuj,
rumal che kujnumik.

¹¹Xb'an k'ax chkech ri ixoqib' pa ri Si'on,
xb'an k'ax chkech ri eq'apojib' pa jetaq utinimit ri Juda.

¹²Ruk' kiq'ab' xekixekab'a' enik'aj chkech ri winaq che nim kib'antajik:
man xkina' ta kib' chkiwaxh ri eri'j taq winaq chik.

¹³Enik'aj alab'om xkichorej ub'i ri nimalaj ab'aj che kke'nik,
ri ak'alab' xlukub'ik kij chuxe' ri si'.

¹⁴Ri eri'j winaq man xepe ta chi uloq pa ri rokb'al ri tinimit;
ri alab'om xkitanab'a' ri kib'ix.

¹⁵Man k'o ta chi uki'kotemal ri qanima',
ri qaxojowem xk'extaj pa ri oq'ej.

¹⁶Ri setesik uwiqib'al qajolom xtzaq ub'ik.
;ltzel qech uj, rumal che xujmakunik!

¹⁷Yawab' ri qanima',
rumal k'uwa' kq'equ'marik ri qawoq'och:

¹⁸;pa ri ujuyub' ri Si'on che tolon kanoq,
ek'o nik'aj yo'k kewa'kat chila'!

¹⁹K'atek'ut, ri at Yahweh, pa junalik katt'uyi'k;
;ri atem kkanaj kanoq chkixo'l ri jetaq mayilq'isaq!

²⁰;Jas k'uche ri' che pa junalik kujsach kan chaweche,
jasche che xas pa ronojel qak'aslemal kujaya' kanoq?

²¹Chab'ana' b'a' Yahweh arech kujtzalij awuk' e kujtzalij ri'.
Chab'ana' b'a' k'ak' chqech jacha ri ojer kanoq,

²²we xas xujak'yaq kanoq,
rumal che xpe nimalaj uq'aq'al awoyowal paqawi'.